

Köket

Det vi i dag menar med kök är en relativt sen företeelse. Det var inte förrän under 1900-talet som kök, i betydelsen ett rum främst avsett för matlagning, fanns i gemene mans bostad. På landsbygden dominerade länge självhushållningen vilket fordrade stora ytor för både förvaring av råvaror och tillredning medan köken i stadsmiljö var avsevärt mindre.

I dag är köken ofta bland det första som rivs ut när ett hus ska renoveras invändigt. I ett äldre hus finns det skäl att vara rädd om den inredning som redan finns. Vill man renovera sitt kök på ett varsamt sätt är det god idé att försöka hitta vad det är som ger köket dess karaktär och vad det egentligen är som gör att man vill bevara i stället för att riva ut och bygga nytt. Dessutom bör man tänka över vad som fungerar bra och, kanske ännu viktigare, vad som inte fungerar i köket. Ofta kan ganska små åtgärder förbättra det man upplever som problematiskt. Är diskbänken låg kan stommen höjas till rätt arbetshöjd. Äldre skåpstommar och luckor är ofta av god kvalitet och platsbyggda i massivt trä.

På 1940- och 1950-talen blev det allt vanligare att köksinredningen tillverkades på ett snickeri för vidare transport och uppsättning i bostaden. Det blev också vanligare att använda material som plywood och träfiberplattor som masonit.

I dag är det vanligt att man önskar sig ett stort kök, gärna öppet i anslutning till vardagsrummet. Stora kök med plats för andra aktiviteter än matlagning är inget nytt. Det är samma tanke som genomsyrade äldre tiders stugkök eller barköken under 1970-talet. Hur köket placerats i förhållande till övriga utrymmen i bostaden är dock lika tidstypiskt som fönsterutformning, snickerier eller själva byggnadsstilen och därför kan ett flyttat kök upplevas som ett stilbrott.

Köksinredningen i utställningen är från 1957 och kommer från en villa på Qvantenborgsvägen i Lund. Med funktionalismen i slutet av 1920-talet infördes en helt ny stil och standard. Köken skulle vara rena, enkla. Det var också med funkisen som praktiska anpassningar som bänkhöjder, rörelsemönster, förvaringslösningar och hjälpmedel på allvar infördes i folkhemmet. De släta överfalsade luckorna hade inga spegelramar, utan en mjukt rundad eller fasad profil som gav ett mycket tunt och diskret uttryck. Praktiska förvaringslådor i glas eller plast för torrvaror som salt och mjöl var omtyckta inslag.

Kakel var fram till 1920-1930-talet inget vanligt material i enklare bostadsmiljöer, i stället hade man träpanel eller en målad vägg indelad i fält som kunde målas över ofta. Skåpreglarna med fjädrande handtag och lådhandtagen i rostfri plåt är vanliga

från 1930-talet till 1950-talet. På golvet låg vanligtvis linoleummatta, men även plattor av vinyl i schackmönster förekom. De brädgolv vi i dag ofta ser i kök har från början inte alltid varit avsedda att synas utan ofta bara utgjort underlag för annan golvbeläggning.